



ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 223 7310, faks. (8 5) 223 7311, el. p. zeit@lrs.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288692340

Interneto tinklalapio www.ekspertai.eu
valdytojui VšĮ „Ekspertai.eu“
I. Kanto al. 3–103, 06216 Vilnius
El. p.: info@ekspertai.eu

2016-06-06 Nr. (SK-26) S- 359

UAB „Admivita“
Jogailos g. 7, 01116 Vilnius

DĖL ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS PRIIMTO SPRENDIMO

Siunčiame Jums š. m. birželio 3 d. žurnalistų etikos inspektoriaus priimtą sprendimą Nr. (SK-26) SPR-58 „Dėl publikacijose „Spaudos konferencija apie teismuose veikiančią nusikalstamą grupuotę“ (2015-10-21, www.ekspertai.eu), „Dėl teismuose veikiančio galimai nusikalstamo susivienijimo kreiptasi į Seimo antikorupcijos komisijos pirmininką“ (2015-10-27, www.ekspertai.eu), „Korupcinė bankroto administratorių veikla tvirtinasi“ (2015-10-29), „STT atsisako tirti ĮBVD ir bankroto administratorių grupuotės bendrininkavimą“ (2015-11-19, www.ekspertai.eu), „Dėl Lietuvos teismuose veikiančios bankroto administratorių grupuotės ketinama kreiptis į tarptautines institucijas“ (2015-12-06), „Bankroto administratoriaus prisipažinimas teisme – sprendžia ne teismas, o jis – ADMINISTRATORIUS“ (2015-12-08, www.ekspertai.eu) paskelbtos informacijos“.

PRIDEDAMA. 13 lapų.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė-Tiumeneviene

Skaistė Kairienė, tel. (8 5) 249 6469, el. p. skaiste.kairiene@lrs.lt



ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOSE „SPAUDOS KONFERENCIJA APIE TEISMUOSE VEIKIANČIA NUSIKALSTAMĄ GRUPOUTĘ“ (2015-10-21, WWW.EKSPERTAI.EU), „DĖL TEISMUOSE VEIKIANČIO GALIMAI NUSIKALSTAMO SUSIVIENIJIMO KREIPTASI Į SEIMO ANTIKORUPCIJOS KOMISIJOS PIRMININKĄ“ (2015-10-27, WWW.EKSPERTAI.EU), „KORUPCINĖ BANKROTO ADMINISTRATORIŲ VEIKLA TVIRTINASI“ (2015-10-29), „STT ATSIKAKO TIRTI ĮBVD IR BANKROTO ADMINISTRATORIŲ GRUPOUTĖS BENDRININKAVIMĄ“ (2015-11-19, WWW.EKSPERTAI.EU), „DĖL LIETUVOS TEISMUOSE VEIKIANČIOS BANKROTO ADMINISTRATORIŲ GRUPOUTĖS KETINAMA KREIPTIS Į TARPTAUTINES INSTITUCIJAS“ (2015-12-06), „BANKROTO ADMINISTRATORIAUS PRISIPAŽINIMAS TEISME – SPRENDŽIA NE TEISMAS, O JIS – ADMINISTRATORIUS“ (2015-12-08, WWW.EKSPERTAI.EU) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2016 m. birželio 3 d. Nr. (SK-26) SPR-58
Vilnius

Š. m. vasario 2 d. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) gavo UAB „Admivita“ (toliau – Pareiškėja) skundą dėl publikacijose „Spaudos konferencija apie teismuose veikiančią nusikalstamą grupuotę“ (2015-10-21, www.ekspertai.eu) (toliau – I Publikacija), „Dėl teismuose veikiančio galimai nusikalstamo susivienijimo kreiptasi į Seimo antikorupcijos komisijos pirmininką“ (2015-10-27, www.ekspertai.eu) (toliau – II Publikacija), „Korupcinė bankroto administratorių veikla tvirtinasi“ (2015-10-29) (toliau – III Publikacija), „STT atsisako tirti ĮBVD ir bankroto administratorių grupuotės bendrininkavimą“ (2015-11-19, www.ekspertai.eu) (toliau – IV Publikacija), „Dėl Lietuvos teismuose veikiančios bankroto administratorių grupuotės ketinama kreiptis į tarptautines institucijas“ (2015-12-06) (toliau – V Publikacija), „Bankroto administratoriaus prisipažinimas teisme – sprendžia ne teismas, o jis – ADMINISTRATORIUS“ (2015-12-08, www.ekspertai.eu) (toliau – VI Publikacija) paskelbtos Pareiškėjos dalykinei reputacijai kenkiančios tikrovės neatitinkančios informacijos, visuomenės informavimo principų, kitų Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų pažeidimo.

Pareiškėja skunde teigia, kad *I Publikacijoje* apie Pareiškėją, kaip bankroto administravimo paslaugas teikiančią bendrovę, paskleisti tokie tikrovės neatitinkantys ir Pareiškėjos dalykinę reputaciją pažeidžiantys ginčo teiginiai (teksto kalba netaisyta – *past.*): „Imtasi ir labiausiai Lietuvoje išstobulinto sužlugdymo metodo – bankroto. Pasitelkta daugiausia bankroto bylų administruojanti ir chamiškiausiai teismuose ir su įmonėmis besielgianti grupuotė, iki šiol veikusi formaliai dviejų įmonių (UAB „Admivita“ ir UAB „Ius Positivum“) <...>“; „Nepasakosiu dvejus metus trunkančio UAB „Admivita“ tyčiojimosi iš manęs istorijos. Pateiksiu Jūsų teismui ir pamokai esminius dalykus, ko galime visi pasimokyti ir telktis prieš tokius ciniškus savavaldžiautojus, manančius, kad ir teisme jie gali elgtis bet kaip, nes žino, kad jų nebaus, kad teismo sprendimai bus tik tokie, kokių jiems reikia. Labai įdomu buvo stebėti kai kuriuos teismo posėdžius, kuriuose jaunutės administratoriaus tyčiojais ne tik iš bylos dalyvių, bet ir iš teismo, o teismas nuleidęs akis tyli, dėl mūsų prašymų įvertinti tokį administratoriaus elgesį nepasisako.“; „UAB „Admivita“, veikdama su visais

administratorių grupuotė, kurios veikla atitinka nusikalstamo susivienijimo sąvoką - adresu Jogailos g. 7 Vilniuje bendroje UAB „Admivita“ ir UAB „Ius Positivum“ buveinėje susivienijimas, po 2015 m. atsidengęs ir atvirai pradėjęs veikti kaip 21 fizinio asmens ir 55 įmonių grupuotė. Tai padaryta, kad apeiti įstatymo leidėjo nuostatą, jog vienas administratorius negali būti paskirtas daugelį kartų.“; „Nepaaiškinta, kodėl netiriama visa ši bankroto administratorių grupuotė, masinis ir beveik vienu metu įvykęs tuo pačiu adresu leidimų administruoti įmonių bankrotą išdavimas visiems šios faktiškai vienos grupuotės nariams ir šių leidimų panaikinimas <...>“; „ĮBVD sukūrė tikras šiltnamio sąlygas šiai bankroto administratorių grupuotei <...>“; „Ši nusikalstama grupuotė atvirai pažeidinėja ĮBĮ reikalavimus dėl nepriklausomo bankroto administratoriaus paskyrimo <...>“; „<...> šis nusikalstamas bankroto administratorių susivienijimas <...>“; „<...> šiam nusikalstamam bankroto administratorių susivienijimui <...>“; „ĮBVD atvirai korupciškai dangsto šį nusikalstamą susivienijimą, o juos abu dangsto STT“.

V Publikacijoje apie Pareiškėją paskleisti tokie tikrovės neatitinkantys ir Pareiškėjos dalykinę reputaciją pažeidžiantys ginčo teiginiai (teksto kalba netaisyta – *past.*): „Spalio 22 d. spaudos konferencijoje Seime buvo atskleista Lietuvos teismuose veikianti bankroto administratorių grupuotė, kurios veikla atitinka Baudžiamojo kodekso 25 ir 249 straipsniuose nustatytą nusikalstamo susivienijimo sąvoką; „Ir bankroto administratorius UAB „Admivita“ yra ryški žvaigždė šioje padangėje.“.

VI Publikacijoje apie Pareiškėją paskleisti tokie tikrovės neatitinkantys ir Pareiškėjos dalykinę reputaciją pažeidžiantys ginčo teiginiai (teksto kalba netaisyta – *past.*): „Šią žalą UAB „FF Lizingas“ patyrė dėl to, kad UAB „Admivita“ teisėjui D. Rinkevičiui UAB „FF Lizingas“ bankroto byloje be motyvų ir paaiškinimų pateikė tvirtinti šio dydžio AB DNB banko reikalavimą, o teisėjas D. Rinkevičius valstybės vardu be motyvų ir paaiškinimų patvirtino šį didelį reikalavimą.“; „<...> Vilniuje veikiančiai garsiajai 55 įmonių ir 21 fizinio asmens bankroto administratorių grupuotei, kurios vėliava yra pagarsėjusi UAB „Admivita“.“; „Įsijautus į savo vaidmenį ir manant, kad visi teismai visus ginčus turi spręsti taip, kaip prašo UAB „Admivita“, į šios dienos teismo posėdį Kauno apygardos teisme ši grupuotė <...>“; „Tad tiesa Lietuvoje yra ta, kad net teisminėse įmonių bankroto bylose teismo funkcijas perėmė bankroto administratorius UAB „Admivita“ ir po jos vėliava toje pačioje buveinėje susitelkusi grupuotė <...>“; „UAB „Admivita“, administruodama UAB „FF Lizingas“ bankrotą, tęsia analogiškus neteisėtus veiksmus.“

Pareiškėja skunde apibendrintai nurodo, kad pagal publikacijose skelbiamos ginčo informacijos turinį pagrįsta teigti, jog nurodytais ginčo teiginiais yra suformuluotos žinios, o ne publikacijų autoriaus nuomonė. Žinia yra informacija apie faktus ir jų duomenis – reiškinius, savybes, veiksmus, įvykius, grindžiamus tiesa, taigi gali būti nustatyta, remiantis atitinkamais duomenimis. Faktus galima patikrinti, o vertinimų įrodyti neįmanoma, tačiau net ir vertinamasis samprotavimas turi turėti pakankamą faktinį pagrindą.

Pasak Pareiškėjos, akivaizdu, jog publikacijose paskelbtos žinios apie tariamą Pareiškėjos priklausymą nusikalstamam susivienijimui, konkrečių nusikalstamų veikų padarymą, nusikalstamą bendrininkavimą su kitais asmenimis darant nusikaltimus, kitus teisės pažeidimus, yra kategoriškos, todėl gali būti patikrintos įrodinėjimo priemonėmis. LR Konstitucijos 31 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtintas asmens nekaltumo prezumpcijos principas – asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. Atsižvelgiant į tai, jog skelbiamose žiniuose konstatuojamas nusikalstamas Pareiškėjos elgesys (Pareiškėja kaltinama padariusi konkrečias baudžiamojo įstatymo uždraustas veikas), pagrįsta teigti, jog tokio pobūdžio žinių atitiktį tikrovei galėtų patvirtinti tik įsiteisėjęs baigiamasis teismo aktas, kuriame būtų konstatuota Pareiškėjos kaltė dėl Zigmo Vaišvilos viešai jai metamų kaltinimų. Pažymėtina, jog neegzistuoja joks baigiamasis teismo aktas ar bet koks kitas dokumentas, kuriame būtų konstatuotas nusikalstamas Pareiškėjos elgesys, Pareiškėjai niekada nebuvo pareikšti oficialūs įtarimai/kaltinimai dėl publikacijose minimų veikų, todėl publikacijose paskelbtos žinios laikytinos neatitinkančiomis tikrovės. Tai reiškia, jog visos šiame skunde nurodytos apie Pareiškėją publikacijose paskelbtos žinios neturi faktinio pagrindo – jos yra sugalvotos publikacijų autoriaus.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo, vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 2 dalies 2 punktu, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją) – interneto tinklalapio www.ekspertai.eu valdytoją VšĮ „Ekspertai.eu“ – su prašymu pateikti paaiškinimus dėl skunde išdėstytų aplinkybių. Taip pat vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 42 straipsnio 1 dalimi, dėl informacijos, susijusios su ginčo informacija ir reikalingos inspektoriaus tyrimui atlikti, pateikimo tyrimo metu buvo kreiptasi į Lietuvos generalinę prokuratūrą, Kauno apygardos teismą, Specialiųjų tyrimų tarnybą (toliau – STT), Įmonių bankroto valdymo departamentą (toliau – ĮBVD).

Pažymėtina, kad VšĮ „Ekspertai.eu“ Tarnybai paaiškinimų nepateikė.

Išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu ir įvertinęs skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, žurnalistų etikos inspektorius

nustatė:

Teisė skleisti ir gauti informaciją yra vienas iš esminių demokratinės visuomenės pagrindų, be kurios užtikrinimo neįmanoma nei demokratinė visuomenė, nei laisvas kiekvieno individo egzistavimas. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT), savo praktikoje pabrėždamas pamatinį žiniasklaidos vaidmenį visuomenėje užtikrinti išskirtinę saviraiškos laisvės apsaugą, nurodė, kad žiniasklaida atlieka gyvybiškai svarbų viešojo sarginio šuns („public watchdog“) vaidmenį (žr. EŽTT 1994-09-24 sprendimą byloje *Jersild v. Danija*, Nr. 15890/89, 2012-02-07 sprendimą byloje *Axel Springer v. Vokietijos Federacinė Respublika*, Nr. 39954/08). Poreikį užtikrinti išskirtinę saviraiškos laisvės apsaugą savo praktikoje taip pat pabrėžia tiek Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT), tiek Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) (žr. LAT 2009-04-28 nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-193/2009; LVAT 2012-05-29 nutartį administracinėje byloje Nr. A-858-1304-12).

Pažymėtina, kad viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) gali pasirinkti, kokį publikacijos stilių, minčių dėstymo būdą jie naudos rengdami publikaciją, koks bus jos tikslas ir turinys. Be to, viešosios informacijos skleidėjas kontroliuoja, kokią iš atitinkamų šaltinių gautą informaciją skelbti, kaip ir koku būdu ją panaudoti. Tik nuo viešosios informacijos skleidėjo priklauso jo valdomoje visuomenės informavimo priemonėje skelbiamos informacijos turinys ir apimtis; jam taip pat priklauso šaltinių pateikiamos informacijos kontrolės ir sprendimo dėl visuomenės informavimo priemonės turinio teisė.

Svarbu pabrėžti, kad kiekvienas, kuris naudojasi saviraiškos laisve, taip pat tas, kuris deleguoja šią laisvę kitam asmeniui, privalo laikytis įstatymų nustatytų ribojimų, nepiktnaudžiauti šia laisve. Teisė skleisti informaciją nėra absoliuti – ją riboja universalūs principai (LR Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnio 2 dalis, Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2–4 dalys, 4 straipsnio 1 dalis), kurių privalu laikytis, nepriklausomai nuo informacijos pateikimo formos, būdo ar žanro.

Akcentuotina, kad *tvirtinimai (kaltinimai) spaudoje negali būti lygiaverčiai prilyginami kaltinimams baudžiamajame procese* (žr. EŽTT sprendimą byloje *Kasabova v. Bulgaria*, Nr. 22385/03). Situacijose, kai yra pateikiami faktinio pobūdžio teiginiai ir nepakankamai įrodymų jiems pagrįsti ir žurnalistas diskutuoja apie „tikrą“ viešąjį, visuomeninį interesą, patikrinimas, ar žurnalistas elgėsi profesionaliai ir sąžiningai, *tampa pirmaeilium dalyku* (žr. EŽTT sprendimą byloje *Flux v. Moldova*, Nr. 25367/05). Vertinant sąžiningumą, reikšmės gali turėti įvairios aplinkybės – žurnalistinio tyrimo pakankamumas skleidžiamoms teiginiams pagrįsti (kuo rimtesni kaltinimai, tuo nuodugnesnis tyrimas turėtų būti atliekamas; taip pat svarbus teiginių pobūdis (pvz., EŽTT yra pripažinęs, kad teiginius dėl korupcijos itin sunku tiesiogiai pagrįsti), šaltinių patikimumo įvertinimas, kitos šalies pozicijos pateikimas ir pan. EŽTT, kaip ir nacionaliniams teismams, reikšmingas viešoje diskusijoje iškelto klausimo, paskleistos informacijos pobūdis (faktinis teiginys ar nuomonė, difamacijos laipsnis ir pobūdis), diskusijos pobūdis (gyvai vykusi diskusija, straipsnis ar pan.), „dviejų nuomonių“ dėl klausimo pateikimo faktas, pastangos skleidžiamos informacijos patikimumui patikrinti ir pan.